

PROTOKOLL

fra møte i Veien til Viken - fellesutvalg

Møtedato	05.11.2019	Vår dato: 11.11.2019
Møtetid	13:00 – 17:40	Utvalgssekretær Buskerud Bondelag
Møtested	Comfort Hotel Union Brygge, Drammen	

Sak 19/00735

Som medlemmer møtte: Håkon Haug Laa, Svend Arild Uvaag, Sigurd Enger, Sigmund Andersson (BBU), Bernt Gran, Steffen Green, Ole Andreas Hodnungseth, Helge Aas, Terje Romsaas, Svein Bjerke, Eli Berven, Marit Helen Lund (ABK), Maja Aas (ABU), Henning Lyche Røed, Simen Aasheim Torp (ØBU), Aase Maren Øiestad Hesleskaug, Trude Hegle, Ole-Kristian Bergerud, Ragnhild Ryste (ØBK)

Ansatte: Vidar Kapelrud, Mina Mjærum Johansen, Heidi Kirkeby, Wenche H. Redzepi

Forfall:

Som varamedlem møtte:

Til behandling:

Saker til behandling

1/19 19/00653-7 Regionalt partnerskap - representasjon og funksjon, innspill til Fylkesmannen og fylkeskommunen(e)

Vedtak

Fylkesbondelagene i Viken sender inn innspill, i henhold til det som kom fram på styremøte, til Viken fylkeskommune og Fylkesmannen i Oslo og Viken med forslag til hvordan det regionale partnerskapet i Viken kan rigges.

Saksutredning

Alle de tre fylkene har hatt sine regionale partnerskap, og med sammenslåingen av Fylkesmannen fra 01.01.2019 og Viken Fylkeskommune 01.01.2020 må partnerskapet «rigges» på nytt. I tillegg til Fylkeskommunen og Fylkesmannen deltar næringa (jord og skog) og Innovasjon Norge i det regionale partnerskapet. Partnerskapene har nok heller ikke blitt brukt helt likt i de tre fylkene. Med bakgrunn i at fylkeskommunen nå vil få et mye større

eierskap til dette forumet er det viktig å komme med innspill til hvordan vi mener partnerskapet best kan rigges.

- Hvordan skal næringa være representert i et framtidig regionalt partnerskap for Viken?
 - Fylkesleder og organisasjonssjef fra hver av de tre fylkene fram til sammenslåing av de tre fylkeslagene?
- Hyppighet og tema for møter
 - Et på vinteren etter tildelingsbrevet fra LMD for å legge føringer for utdeling av IBU-midler, UT-midler og RK-midler?
 - Et møte med innspill til jordbruksforhandlingene hvor næringa får legge fram sine innspill?
 - Fylkeskommunen overtar ansvaret for Regionalt Næringsprogram og i forslag til ny forskrift om RT-midler og RK-midler fastlås det at partnerskapet skal ha en viktig rolle. Åpenbart være tema på et møte?
 - Påpeke at partnerskapet kan være en viktig arena for å diskutere prosjekter for landbruket i Viken?
- Hvordan unngår vi at møtene i det regionale partnerskapet i framtida ikke bare blir rene informasjonsmøter, men også en arena for diskusjon og mulighet til å ta opp aktuelle temaer?
 - Kan vi ha flere «bolker» med noe spesifikk informasjon fra de tidligere fylkene og/eller temaer?

2/19 19/00653-8 Veien mot Viken - prosjektplan og tidsløype

Vedtak

Akershus, Buskerud og Østfold Bondelag støtter den framlagte prosjektplanen som vist i saksframlegget, med de endringer og innspill som kom fram på møtet. Prosjektplanen «Veien mot Viken» må være dynamisk og de tre styrene gir arbeidsutvalgene og administrasjon i de tre fylkene fullmakt til å gjøre nødvendige endringer/korrigeringer underveis. Styrene var også enig om å ta inn en målformulering i prosjektplanen.

Saksutredning

Generalsekretæren i Norges Bondelag ga i høst organisasjonssjefene i oppdrag å utarbeide en prosjektplan for de fylkene som skal slås sammen. Planen er delt inn i 10 kapitler og skal leveres generalsekretær innen 01.12.2019

1. Tidslinjer
2. Koordineringsoppgaver eksternt
3. Koordineringsoppgaver internt
4. Plan for arbeidet i lokallaga
5. Fordeling av fagområder (gjelder ansatte og hvordan fagområder fordeles mellom ansatte på sammenslått fylkeskontor) *Behandles ikke på styremøte*
6. Organisering av ansattes arbeid (gjelder hvordan ansatte praktisk skal organiseres/samarbeide/samhandle etter sammenslåingen). *Behandles ikke på styremøte*
7. Økonomi
8. Kommunikasjon internt, tekniske løsninger

- 9. Hva skjer etter sammenslåingen
- 10. Prosjektledelse

På felles AU-møte ble det kommentert at en savner en innledning/målsetting. Dette kan eventuelt legges inn som et «kapittel 0» om ønskelig.

Forslag til målformulering

0. Mål

Gjennom sammenslåingsprosessen skal de tre bondelagene sørge for at vi utvikler en felles kultur for hvordan vi skal jobbe. Viken Bondelag skal etter sammenslåing være et slagkraftig bondelag for Viken-bonden. Best mulig bondenytte skal ligge i bunn for alt vi arbeider med. Viken Bondelag, både tillitsvalgte og ansatte, skal yte minst like god service som før til lokallaga og andre aktuelle instanser.

3/19 19/00653-9 Felles aktiviteter/møter framover

Vedtak

Fylkeslagene i Viken støtter den foreslåtte planen med hensyn til møtepunkter og aktiviteter framover. Prosjektplanen «Veien mot Viken» oppdateres med de aktuelle møtedatoene som styrene har blitt enige om.

Saksutredning

Jamfør prosjektplanen skal det også legges planer for ulike møtepunkter som er nødvendig for å gjennomføre sammenslåingen. I henhold til prosjektplanen skal Viken Bondelag være etablert 1.4.2022, dette er 2,5 år frem i tid, og utfordringen blir å holde saken «varm» i hele denne perioden gjennom fellesmøter og fellesaktiviteter, samtidig som disse møtene og treffpunktene har et reelt og nyttig innhold for prosessen.

Administrasjonen har forslag til møtedatoer som vist under.

DATO	MØTE	OPPGAVER
25.11.2019	Felles AU-møte	Innspill jordbruksforhandlingene 2020 til de tre fylkeskommunene, felles innhold
22.04.2020	Felles AU-møte, på telefon	Aktuelle saker
17.06.2020	Felles styremøte	Status prosjektplan. Felles ledermøte. Aktuelle saker. Arbeid mot politikere. Starte jobben med å se på; mandat felles valg nemnd, utvalgsstruktur
19.-20.11. 2020	Felles team-building for styret og ansatte i Viken-lagene.	Jordbruksforhandlingene 2021 til Viken Fylkeskommune. Team-building/bli kjent
20.-21.11. 2020	Felles ledermøte	
09.12.2020	Felles styremøte	Gjennomgang og enighet om; intensjonsvedtak på årsmøtene i 2021, planlegging av felles mandat for felles valg nemnd, utvalgsstruktur

Februar 2021	Felles AU-møte (eventuelt styremøte om behov)	Siste gjennomgang av forslag til felles vedtak på de separate årsmøtene og gjennomgang
Mars 2021	Årsmøter i fylkeslagene	Vedta felles intensjonsvedtak. Vedta felles valgnemnd. Oppnevning av felles utvalg for bondelagene i Viken
Juni 2021/høst 2021	Felles styremøte	Forberede sammenslåing. Begynne budsjettprosess, avklare godtgjøringer etc.
November 2021	Felles ledermøte	Forberede sammenslåing
Mars 2022	Årsmøter i fylkeslagene	
Mars 2022	Årsmøte Viken Bondelag	Konstituere nytt Viken Bondelag.

4/19 16/00711-14 Høring på miljøkrav for Akershus og Østfold

Vedtak

- Østfold Bondelag og Akershus Bondelag avgir felles høringssvar slik det er formulert i saksutredningen, og med de kommentarene som kom under styremøtet:
 - Bra med krav om erosjonssikring av kummer og avløp, men vi må for tid
 - Dato for såing av høstkorn → kan bli utfordrende å innføre
 - Definisjon 4 «Vassdrag»: bør ikke være uten års sikker vannføring
 - «Erosjonsutsatte dråg»: kan ikke ha en fast bredde på 6 meter som krav, men må variere etter forholdene. Bakgrunnen for 6 meter er trolig fra RMP, der det er begrensa med muligheter i den nasjonale menyen. Dråg er vanskelig, og bør tilgodesees med økonomisk kompensering for alt areal. Vi må få bedre kart som viser drågene (drågekart)
 - Det er viktig med gode kart som definerer dråg, flomutsatte områder, erosjonsutsatte områder, bratte areal mv.. ved søking av RMP. Mange må få hjelp av kommunen til å tegne i kartene. Dette må bli enklere!
 - Etablering av fangvekster etter høsting av korn bør være mulig og bør få økonomisk støtte
 - Utsatt omlegging av eng må tilbake som tiltak gjennom RMP. Det er spesielt viktig for gras i erosjonsklasse 1 og 2
- Høringssvaret sendes til Fylkesmannen i Oslo og Viken innen høringsfristen 15. november.

Saksutredning

Fylkesmannen i Oslo og Viken har utarbeidet forslag til forskrift om regionale miljøkrav. Forslaget er en oppfølging av RMP-høringen i 2018. Det kom da en rekke innspill til Fylkesmannens forslag om miljøkrav. Denne høringen gjelder nye forslag til miljøkrav, og områder hvor kravene skal gjelde.

I Akershus har 6 av 26 lokallag gitt skriftlig høringssvar, og det har også kommet noen muntlige innspill på årsmøter og i andre sammenhenger. I Østfold har fylkeslaget mottatt 7 innspill fra 14 av 24 lokallag, og saken blei også drøfta på samling for lokallaga i september.

Hovedinntrykket fra innspillene er at for de områdene som har hatt miljøkrav tidligere så tar man forslaget til ny forskrift «med fatning». Bøndene har lært seg å leve med slike krav, og er stort sett positive til en videreføring.

I enkelte høringssvar skiller man ikke miljøkrav fra RMP-ordningen. Flere argumenterer f.eks. for at man burde få beholde noe av stubb-tilskuddet ved lett høstharving, gjeninnføre ordninga «utsatt omlegging av eng», og gjøre det mulig å motta tilskudd for grasstriper (vegetasjonssoner) også der det dyrkas gras på selve skiftet. Slike problemstillinger absolutt relevant, men er altså ikke tema i denne høringen.

Det har kommet flere innspill på feil og mangler i kartet som fulgte høringen. Det ble i høringsbrevet informert om at kartene var mangelfulle. Det var uheldig, spesielt for de områdene som ikke har hatt krav tidligere, og hvor lokallaget brukte kartene for å forstå konsekvensene av de ulike kravene på områder hvor de er lokalkjent. Noen steder er det tilsynelatende forskjellige krav på hver side av ei elv/bekk, andre steder er det ikke krav langs elv/bekk i det hele tatt, men på alt tilstøtende areal. Det er også uheldig at kartene ikke er oppdatert for områder som i dag har miljøkrav gjennom forskrift, men som er grå på det nye kartet fordi kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt.

Østfold Bondelag og Akershus Bondelag mener at kartene må være korrekte før forskriften tre i kraft. Videre må det avklares hvordan senere endringer av kartet skal behandles. Kartene som viser områder med miljøkrav, må defineres som en del av forskriften. Ved eventuelle endringer i kartene må det ut på høring, på samme måte som ved enhver annen forskriftsendring.

Høringen skal besvares som en QuestBack. Spørsmålene og forslag til høringssvar nedenfor følger samme strukturen. Tekstene i forslaget til forskrift er gjengitt i kursiv. Deretter følger til hvert punkt kommentarer/oppsummering fra lokallagene og styrene, og til slutt forslag til svar på høringen:

Innspill til §1 Virkeområde

1. Har dere generelle innspill til grunnlaget for prioritering av virkeområder?

Kommentarer:

- Det er nye områder som nå får miljøkrav. Men det er også områder hvor man lempet på kravene, ved at det strengeste kravet blir tatt bort. Det har vært flere positive reaksjoner på dette, da det viser at forslaget til områder med ulike krav er kunnskapsbasert. Der bonden har tatt utfordringene på alvor, og fulgt krav og anbefalinger, har bonden bidratt til at vanntilstanden blitt bedre. Da lempet man på kravene. Dette må brukes aktivt i vår markedsføring av RMP-ordningen, ved å vise til at økt tilslutning vil gi positive konsekvenser for alle på sikt.
- Det er ni forhold/momentene som er lagt til grunn for vurdering av hvilke områder som skal få hvilke krav. Vannkvaliteten tillegges stor vekt, i tillegg forsøker man å ta hensyn til et effektivt jordbruk og at miljøkravene ikke skal ha vesentlig negativ innvirkning på jordbruksproduksjonen
- Det vil alltid være en avveining mellom ulike interesser, det er noe vi bare må leve med.

Forslag til høringssvar:

Østfold Bondelag og Akershus Bondelag erkjenner at det alltid vil være en avveining mellom ulike interesser, og er tilfreds med at landbrukets behov for effektiv og produktiv produksjon vektlegges i vurderingene. Det er spesielt positivt at man på bakgrunn av forbedret vannkvalitet foreslår å lempe på kravene i noen områder. Dette er viktig i markedsføringen av RMP-ordningen. Selv om man nå innfører miljøkrav i større områder, er vi allikevel avhengig av høy tilslutning til RMP på frivillig basis for å gi et økt bidrag til forbedret vannkvalitet.

2. Er det flere områder som bør få miljøkrav, og er det områder som ikke bør få krav?

Kommentarer:

- I og med kartet som viser hvilke områder som får krav inneholder feil er det vanskelig å si noe om hvilke områder som bør endres.
- Vi har ikke mottatt innspill som tilsier at noen områder bør tas ut.

Forslag til høringssvar:

I og med kartet inneholder flere feil, manglende kunnskapsgrunnlag og uklarheter er det vanskelig å mene noe om endringer. I Østfold er områdene rundt Lundebyvannet i Hærland i Eidsberg kommune foreslått uten krav på grunn av manglende data, til tross for at de har krav i dag, og at områdene rundt har blitt foreslått blå (krav 1-4). Østfold Bondelag foreslår derfor å innføre krav 1-4 for dette området.

Østfold Bondelag og Akershus Bondelag ber om å få kartene til gjennomsyn når de er oppdatert, og før forskriften trer i kraft. Vi ber også om å få uttale oss ved eventuelle endringer etter at forskriften har tredd i kraft.

Innspill til §2 Definisjoner

1. Erosjonsutsatte dråg: Jorder med forsengkninger der det forekommer konsentrert overflateavrenning som gir tydelige erosjonsspor dersom arealet ikke har noen erosjonsbeskyttelse.

Kommentarer:

- En mer presis definisjon av erosjonsutsatt dråg hadde vært ønskelig for å redusere rommet for skjønn, men det har ikke kommet inn forslag.
- Forsøk med å kartfeste dråg ved bruk av høydemålinger har så langt ikke fungert tilfredsstillende. Topografiske data er ikke tilstrekkelig, det må eventuelt lages modeller hvor lengde på dråg, hellingsgrad osv. er hensyntatt.
- Gode illustrasjoner og lokale erfaringer synes å være eneste måte å vurdere drågene.
- Det er mest sannsynlig flere erosjonsutsatte dråg enn de man hittil har tatt hensyn til. I eksisterende forskrifter om miljøkrav er det tiltak i erosjonsklasse 3 og 4 som får mest oppmerksomhet. Men det er utvilsomt også erosjonsutsatte dråg på jorder i klasse 2.

Forslag til høringssvar:

Østfold Bondelag og Akershus Bondelag mener at det, både for bonden og forvaltningen, hadde vært ønskelig med en mer presis definisjon av erosjonsutsatte dråg. Men det er vanskelig å formulere det i tekst, og den beste løsningen er muligens gode illustrasjoner og eksempler.

2. *Flomutsatte arealer: Arealer som oversvømmes jevnlig. Dette må vurderes lokalt.*

Kommentarer:

- I høringsbrevet er det foreslått å bruke NVE sine kart for 10-års flom som definisjon. Disse tar i hovedsak for seg de store vassdragene, og vil medføre at de aller fleste områdene ikke vil bli definert som flomutsatt.
- Tidligere var flomutsatt areal definert i kartgrunnlaget for RMP-søknad. Et alternativ er at man tar i bruk disse kartene for å definere flomutsatte arealer. Hvis det ikke er ønskelig/et godt nok alternativ er lokale vurderinger eneste alternativ.

Forslag til høringssvar:

Østfold Bondelag og Akershus Bondelag har ingen kommentarer eller forslag til endringer i forslaget til definisjon. Dog vil definisjonen gi rom for skjønn, og kan derfor være kilde til mulig eller opplevd forskjellsbehandling. Et alternativ er at man bruker flomutsatt areal slik disse var definert i kartgrunnlaget for RMP-søknad for noen år siden.

3. *Vegetasjonsdekke: Gras, busker eller annen naturlig kantvegetasjon i en bredde på 6 meter eller areal i stubb opp til 20 meter fra vannet. En grasdekt sone på 6 meter kommer i tillegg til kravet om minimum 2 meter naturlig vegetasjon i forskrift om produksjonstilskudd mv. i jordbruket § 4*

Kommentarer:

- I forslaget står det «... areal i stubb opp til 20 meter...». Det er vel rimelig å anta at man her har ment «...areal i stubb minst 20 meter...».
- Definisjonen kan synes noe uklar, og bør illustreres godt i veiledningsmateriell med naturlig kantvegetasjon på minimum 2 meter, i tillegg til dertil tilhørende grasdekke på minimum 6 meter, alternativt stubb på minimum 20 meter.
- For øvrig ingen konkrete kommentarer til dette punktet.

Forslag til høringssvar:

Østfold Bondelag og Akershus Bondelag mener at definisjonen av buffersone i dagens forskrifter er tydeligere og enklere å forstå. I denne heter det at *buffersone er varig vegetasjon langs vassdrag (gras i engomløp, busker og trær) med minimum 6 meters bredde,*

eller areal i stubb på minimum 20 meters bredde. Buffersone kommer i tillegg til kravet om 2 meter naturlig vegetasjon i forskrift om produksjonstilskudd § 4.» Vi foreslår at denne definisjonen benyttes videre.

I tilfelle forslaget beholdes mener vi at «vannet» bør endres til «vassdrag», i og med det begrepet er brukt gjennomgående i resten av forskriften, og vi antar at man i stedet for «... areal i stubb opp til 20 meter...» har ment «...areal i stubb minst 20 meter...». For å ikke skape forvirring rundt definisjonen bør denne illustreres godt i veiledningsmateriellet.

4. *Vassdrag: Åpent vann med og uten årssikker vannføring, som bekker, elver, åpne grøfter, innsjøer og fjorder.*

Kommentarer:

- Ingen konkrete

Forslag til hørings svar:

Østfold Bondelag og Akershus Bondelag mener at det bør spesifiseres at der definisjoner og krav beskriver avstand til vassdrag så er det normal vannstand som skal benyttes.

Innspill til §3 Miljøkrav

1. *Det skal være gjennomført erosjonssikring rundt nedløpskummer og grøfteutløp der vannet graver.*

Kommentarer:

- Mange av innspillene går på ansvarsforholdet, og ansvaret for erosjonssikring på leid areal må avklares. Alle andre krav i forslaget til forskrift kan oppfylles av den som driver jorda. Det er urimelig at den som leier jorda skal måtte bekoste slik erosjonssikring. Leier kan heller ikke risikere avkorting i tilskudd fordi grunneier ikke følger opp.
- Det må være forskjell i kravene på nye og eksisterende anlegg.
- Ang. gjennomføring av tiltak synes det som om 3-5 år er akseptabelt, men det vil også avhenge av hvor omfattende (og kostbare) tiltakene er.

Forslag til hørings svar:

Østfold Bondelag og Akershus Bondelag er positive til tiltaket, men det kan ikke innføres et slikt krav før ansvaret for gjennomføring er klarlagt på leid areal. Den som leier jorda skal ikke risikere avkorting i tilskudd fordi grunneier ikke har sørget for erosjonssikring. Frist for gjennomføring av tiltak avhenger av hvor omfattende tiltakene er, men 5 år burde være tilstrekkelig. Det må også skilles mellom eksisterende og nye anlegg. Krav om erosjonssikring bør kunne stilles som obligatorisk krav for nye anlegg, ved for eksempel tildeling av SMIL-midler.

2. *Erosjonsutsatte dråg skal ikke jordarbeides om høsten. Ved pløying eller tilsvarende jordarbeiding om høsten på jorder med dråg, skal drågene ha permanent grasdekke.*

Kommentarer:

- Det har ikke kommet spesielle kommentarer på dette punktet, utover de som gjelder definisjonen av dråg.

- I forskriften for RMP er det definert at bredden på grasdekket skal være minimum 6 meter, det bør også med i denne forskriften.
- I definisjonen av «vegetasjonsdekke» mot vassdrag er det spesifisert 6 meter gras eller 20 meter stubb. Stubb bør derfor kunne aksepteres som erosjonssikring av dråg.

Forslag til høringssvar:

Østfold og Akershus Bondelag mener at kravet må spesifiseres ytterligere, slik at det er de erosjonsutsatte drågene som får krav. Vi foreslår derfor å endre kravet til følgende ordlyd: «Erosjonsutsatte dråg skal ikke jordarbeides om høsten. Ved pløying eller tilsvarende jordarbeiding om høsten på jorder med erosjonsutsatte dråg, skal drågene ha permanent grasdekke.»

Videre mener vi at bredden på grasdekket bør spesifiseres, slik det er gjort i RMP-forskriften (6 meter), og man bør akseptere stubb som erosjonssikring av dråg.

3. *Flomutsatte arealer skal ikke jordarbeides om høsten. Kravet gjelder flomutsatt areal som har direkte kontakt med eller avrenning til vassdrag.*

Kommentarer:

- Det er noe tvil om hva som menes med siste setning, og noen har foreslått at den kan strykes.
- Dersom man med siste setning vil spesifisere at kravet ikke gjelder for vannansamlinger på jordet som følge av mye nedbør og/eller dårlig grøfting (innhvelv/«andedammer») så er det positivt, men da bør teksten endres.

Forslag til høringssvar:

Østfold Bondelag og Akershus Bondelag tolker andre setning som at vannansamlinger på jordet som utelukkende skyldes nedbør ikke er omfattet av kravet. Dersom det er tilfelle, kan man legge følgende setning for å klargjøre: «Kravet gjelder ikke for arealer hvor flom utelukkende skyldes nedbør på arealet»

4. *Det skal være vegetasjonsdekke gjennom vinteren langs vassdrag som mottar overflateavrenning fra jordbruksareal. Kravet gjelder kun for det arealet hvor vannet samles og renner av mot vassdraget.*

Kommentarer:

- Dette kravet oppleves som uklart. Noen har foreslått at det må gjelde dråg, i og med vann må samles før det renner av mot vassdrag.
- Dersom hele jordet heller mot vassdraget samles ikke vannet, men det blir allikevel avrenning. Slik kravet er spesifisert nå vil det ikke være krav om vegetasjonsdekke.

Forslag til høringssvar:

Forslag til ny tekst: «Det skal være vegetasjonsdekke gjennom vinteren på alt areal langs vassdrag som mottar overflateavrenning fra jordbruksarealet.» På denne måten inkluderer man forekomster hvor vann samles, slik det nå er spesifisert, og areal hvor hele eller deler av jordet heller mot vassdraget.

5. *Arealer med stor eller svært stor erosjonsrisiko (erosjonsrisikoklasse 3 og 4), skal ikke jordarbeides om høsten. Lett høstharving tillates likevel til høstkorn på arealer som ikke er omtalt i miljøkrav punkt 2, 3 og 4.*

Kommentarer:

- Det har kommet flere innspill ang. lett høstharving
- Det er flere argumenter for å tillate høstharving, men vi må unngå at det blir spekulert i dette. Vi ser eksempler på at det etableres såbedd uten at det blir sådd, på den måten får man en «fordel» neste vår.
- Flere etterlyser en bedre definisjon av lett høstharving. Inntil 10 cm dybde og minimum 30% halmdekke er en mye brukt definisjon i dag.
- Det er forslag om at lett høstharving skal være tillatt til fangvekster, men da tidlig på høsten
- Det er også forslag om at lett høstharving skal tillates for å få i gang nedbrytning av halm og oppspiring av ugras.
- Det er argumenter for både tidlig og sein høstharving. For fangvekster og høstkorn må harving og såing være tidlig, og man bør vurdere en datofrist.

Forslag til høringssvar:

Østfold Bondelag og Akershus Bondelag mener at lett høstharving må defineres tydeligere. Inntil 10cm dybde og minimum 30% halmdekke er en mye brukt definisjon i dag, men den kan være vanskelig å kontrollere. Vi mener at lett høstharving også bør tillates fangvekster. For å sikre god etablering må det settes en tidsfrist for såing av både høstkorn og fangvekster. Tidsfristene må være geografisk differensierte, da det er stor forskjell mellom kysten i søndre deler av Østfold, og på øvre deler av Romerike.

Andre spørsmål i høringen

1. *Fylkesmannen ser at det blir krevende å informere gårdbrukere som har miljøkrav. Har dere innspill til hvordan dette kan gjøres på en smart måte.*

Forslag til høringssvar:

Østfold Bondelag og Akershus Bondelag ser at brudd på forskrift kan få store konsekvenser for den enkelte, og vi mener derfor at man bruke alle anledninger og kanaler til å informere godt om kravene. Vi mener informasjon først og fremst er et ansvar for det offentlige, for eksempel på Fylkesmannens nettsider, infoskriv fra det lokale landbrukskontoret, men også direkte via for eksempel Altinn. I tillegg mener vi at det er viktig at det inviteres til informasjonsmøter. Disse kan være i regi av det lokale landbrukskontoret, men vi er sikre på at mange av våre lokallag også ønsker å bidra til å informere sine medlemmer.

Uavhengig av informasjonskanal er det viktig at informasjonen er informativ og tydelig, gjerne godt illustrert slik at det ikke skapes forvirring rundt definisjoner eller krav. Det er videre viktig at informasjonen ikke er nedsettende eller belærende ovenfor bonden, men at den hjelper bonden til å forstå at tiltakene bidrar til mindre næringsavrenning, bedre agronomi, og er et bidrag for å bedre næringas omdømme.

2. *Er det noen ulemper ved å ha regionale miljøkrav som vi bør være særlig oppmerksomme på?*

Kommentarer:

- Mange av våre medlemmer vil her helt sikkert peke på den økonomiske ulempen de påføres ved å ikke kunne så høstkorn i erosjonsklasse 3 og 4 for de områdene med krav 1-5, markert med grønt med kartet
- Bønder med kravene 1-4 vil kunne påberope seg mindre effektiv arrondering med grasdekte dråg

Forlag til høringssvar:

Østfold Bondelag og Akershus Bondelag er kjent med at det følger en del økonomiske ulemper knyttet til å ikke kunne ha høstkorn eller å høstpløye i erosjonsklassene 3 og 4 i områder med krav nummer 5. Videre bidrar grasdekte dråg og grasstriper langs vassdrag til mer uhensiktsmessig arrondering av skiftene. Vi mener derfor at det er særdeles viktig å kompensere for disse ulempene gjennom positive økonomiske virkemidler gjennom RMP. Helst ønsker vi at de områdene hvor det stilles miljøkrav blir lagt i et eget prioritert område, for eksempel «særskilt prioriterte områder», der de økonomiske satsene, for eksempel til redusert eller utsatt jordarbeiding, vegetasjonssoner mv. er enda høyere enn i dagens prioriterte områder. I høringsrunden til miljøkravene har våre lokallag særlig pekt på tre ordninger man ønsker innført for Oslo og Viken, og der det er naturlig å særlig prioritere områder med miljøkrav:

- beholde noe av stubb-tilskuddet ved lett høstharving
- gjeninnføre ordninga «utsatt omlegging av eng»
- gjøre det mulig å motta tilskudd for grasstriper (vegetasjonssoner) også der det dyrkes gras på selve skiftet

-

5/19 19/00653-10 Politikerkontakt og felles søknad til Landbruksråd Øst

Vedtak

1. Akershus, Buskerud og Østfold Bondelag tar felles søknad til Landbruksråd Øst om midler til arbeid mot politikere til etterretning.
2. Det sendes felles brev fra de tre fylkeslaga til styret i Norges Bondelag i saken om plantevernssituasjonen innen potet, frukt, bær m.fl., der fylkeslaga ber Norges Bondelag om å trykke ytterligere på.
3. Det etterspørres også talepunkter i saken fra Norges Bondelag, slik at fylkene kan ta politiske kontakter. Følgende politiske kontakter følges spesielt opp:
 - Margunn Ebbesen, leder av Høyres landbruksnettverk (Akershus Bondelag ved fylkesleder)
 - Erlend Kjærnsrød, politisk rådgiver for Olaug Bollestad (Østfold Bondelag ved fylkesleder)
 - Kjell Erland Grønbeck (Buskerud Bondelag ved fylkesleder)

Margrethe Hagerup, Høyres landbruksnettverk (Østfold Bondelag ved Trude Hegle)

Saksutredning

I 2018 sendte de tre bondelagene i Viken felles søknad om midler til arbeid mot politikere til Landbruksråd Øst. Søknadsfristen er 01.11. og vedlagte søknad ble sendt innen fristen.

De tre fylkesbondelagene vil framover koordinere og samarbeide om politikerkontakt med de nye politikerne i Viken. Viken trår først i kraft 01.01.2020 og det er naturlig at dette koordineringsarbeidet starter første halvår 2020

6/19 19/00257-3 Vi bygger BondeLAGET - felles gruppeoppgaver til ledermøte 2019

Vedtak

Akershus, Buskerud og Østfold Bondelag tar forslag til gruppeoppgaver til orientering og gir administrasjon fullmakt til å gjøre eventuelle endringer om nødvendig.

Saksutredning

De tre fylkene skal ha separate ledermøter. Likevel kan det være gunstig å ha noen felles gruppeoppgaver som vi kan bruke i det videre arbeidet med tanke på prosjektet «Vi bygger BondeLAGET» og sammenslåingen av fylkeslagene. Eline Stokstad Oserud, Sissel Røed Waaler og Ida Marie Strekrud har utarbeidet følgende forslag til gruppeoppgaver:

Hvordan legge opp gruppearbeidet?

Bruke gruppeleder? Se an tidsmessig hva som egner seg.
Sette sammen blanda grupper?

Inngang

Stor usikkerhet til Viken. Fokusere på hva som er et godt bondelag uansett inndeling. Peke på at det fortsatt blir mange muligheter til å diskutere dette fremover. Skal føle at de deltar i noe viktig.

Hvordan bygge bondelaget?

- A) HVA SER DERE SOM MEST UTFORDRENDE NÅ?
- B) HVA MENER DERE FUNGERER BRA NÅ?
- C) HVA KJENNETEGNER ET GODT BONDELAGE?
 - 10 min.:
Hva kan et bondelag gjøre? Skrive ned alt dere tenker på! Bruk post-it lapper, sorteres deretter følgende:
 - 20 min.:
 - 1) Hvilke aktiviteter MÅ et Bondelag gjøre
 - 2) Hvilke aktiviteter BØR et Bondelag gjøre
 - 3) Hvilke aktiviteter BØR IKKE et Bondelag gjøre
- D) HVILKE TJENESTER TRENGER DERE FRA BONDELAGE?

- E) ER DET NOEN HELT KONKRETE VERKTØY SOM VIL GJØRE DERES HVERDAG I LOKALLAGET ENKLERE? (Kurs i ulike former, tjenester, programvare/tekniske løsninger etc.)
- Nettbaserte kurs for styrearbeid?
 - Bør det være videregående kurs for erfarne tillitsvalgte?
 - Hva savner du at kurs for tillitsvalgte?
- F) HVORDAN SKAL FREMTIDIGE KRETSER I VIKEN EVENTUELT SE UT? (**Ikke gjøre dette til en stor diskusjon, stor usikkerhet)
- G) HVA ER DERES VIKTIGSTE RÅD TIL FYLKET I DENNE PROSESSEN?

7/19 18/00416-4 Viken - felles landbrukshelg?

Vedtak

Fylkesstyrene i Akershus, Buskerud og Østfold ønsker at administrasjon jobber mot felles landbrukshelg januar/februar 2021.

Saksutredning

Landbrukshelga har lang tradisjon i våre fylker, men interessen har vært dalende de siste årene. Akershus har arrangert landbrukshelg de siste 10 årene, siste gang i 2018. Østfold hadde landbrukshelg siste gang i 2016, Buskerud i 2012.

På bakgrunn av tilbakemeldinger fra deltakerne la Akershus i 2016 om programmet for helga. Man gikk fra færre lengre kurs, til kursbolker med 1,5 eller tre timers varighet. På den måten fikk man plass til flere kurs, med bredere appell. Samtidig mistet man muligheten til å gå i dybden på hvert tema, og kursene ble litt for overfladiske for enkelte.

Østfold forsøkte seg på samme modell i 2018, men måtte avlyse de fleste kursene.

Tidligere var landbrukshelga ett av årets sosiale høydepunkter, og Akershus fylte Hurdalssjøen hotell. Tilbakemeldinger fra lokallag er at man savner denne sosiale arenaen, men erfaringene fra 2018 er det ikke fenger like mye som før.

Tid på året for landbrukshelg er også utfordrende. Akershus har, med unntak av i 2016, arrangert helga i slutten av januar. Mange potensielle deltakere har snøbrøyting. Man la derfor helga til november i 2016, uten at det hadde noen stor innvirkning på deltakelsen. Det er ingen «rolige» tider på året, men en helg mellom vinterferien og påske er kanskje det beste alternativet.

Akershus og Østfold har arrangert egne kurs i eierskifte over to dager. Disse kursene har vært svært populære og må videreføres. Det har også vært arrangert egne Unge Bønder-kurs.

**8/19 19/00742-1 Felles innspill til de tre fylkeskommunene i Viken
angående jordbruksforhandlingene 2020**

Vedtak

1. Fylkeslagene i Akershus Bondelag, Buskerud Bondelag og Østfold Bondelag leverer hver for seg innspill om jordbruksforhandlingene 2020 til de tre fylkeskommunene innen fristen 1. desember 2019.

De tre fylkeslagene har som intensjon om å samordne innspillene i forkant av jordbruksforhandlingene til Norges Bondelag i mars 2020, med særlig henblikk på prioritering av saker.

Saksutredning

Fylkeskommunene i Akershus, Buskerud og Østfold har hver for seg invitert de tre fylkeslagene til å komme med innspill i forkant av jordbruksforhandlingene 2020 innen 1. desember 2019. Dette har tidligere vært en årlig foreteelse i alle de tre fylkene, og fjorårets innspill (i forkant av jordbruksforhandlingene 2019) er lagt ved denne saken.

Fordi Viken fylkeskommune blir en realitet fra 1. januar 2020 ser administrasjonen det som formålstjenlig å levere et felles innspill som den nye fylkeskommunen kan behandle. Vi er skrivende stund usikre på hva slags behandling fylkeskommunen velger å gjennomføre i og med at den nye fylkeskommunen vil praktisere parlamentarisme. Enten blir det gjennom fylkesrådet eller fylkestinget, som tidligere.

Tidligere innspill til fylkeskommunene har tatt utgangspunkt i de prioriterte sakene i innspillene til Norges Bondelag ved vårens jordbruksforhandlinger. Administrasjonen foreslår å videreføre samme praksis, men at de tre prioriterte listene må samordnes. Dette gjøres av administrasjonen ved organisasjonssjefene, og legges fram for felles arbeidsutvalg (AU) for endelig behandling 25. november.

De prioritert sakene fra de tre fylkeslaga til Norges Bondelag i forkant av jordbruksforhandlingene 2019 var:

Akershus Bondelag

1 Innspill til jordbruksforhandlingene 2019 fra Akershus Bondelag

2 1 En oppsummering av innspillet vektlagt det fylkeslaget prioriterer sterkest av 3 produksjoner og tiltak. Maksimalt 2 sider

4 *Arbeidsdeling og styrket kornøkonomi*

5 Akershus Bondelag bygger sitt næringspolitiske arbeid på den arbeidsdelingen vi har i landbruket i Norge – der det
6 vesentligste av kornproduksjonen er på Østlandets flatbygder og tyngden av grovførbaserte produksjoner skjer i
7 distriktene der grasproduksjon er basisgrøden. Denne arbeidsdelingen har imidlertid som forutsetning at
8 kornproduksjonen har stabile og akseptable økonomiske forutsetninger. Akershus Bondelag mener derfor at
9 arbeidsdelingen med distriktene må styrkes ved å øke lønnsomheten i kornproduksjonen:

- 10 • Akershus Bondelag støtter Akershus og Østfolds felles korn- og miljøutvalgs krav om prisøkning på 20
11 øre/kg for førkorn, 30 øre/kg for matkorn, erter og åkerbønner, og 60 øre/kg oljevekster i årets
12 jordbruksoppgjør.
- 13 • Prisøkningen på korn utover den generelle prisstigningen må kompenseres med prisnedskrivning for å
14 ivareta kornkjøperne (kraftfôr, matmel) videre i verdikjeden. Prisnedskrivning på korn er ikke et reint
15 korntilskudd. Distriktene har like stor nytte av prisnedskrivningen gjennom lavere kraftfôrpris.
- 16 • Det må stimuleres til utbygging av økt tørke- og lagerkapasitet på gårdene. Dette kan frigi kapasiteten på
17 mottaksanlegg og fellessiloer som kan brukes til beredskapslagring.
- 18 • Arealtilskuddet må minst økes i takt med kostnadsøkningen, dette for å sikre at de marginale skiftene
19 holdes i bruk.

20 Debatten internt i landbruket om påstått «re-
21 kanalisering» av landbruket, savner rot i virkeligheten,
22 og bidrar bare til å svekke landbruket utad. Vi blir
23 opptatt med å krangle internt. For Akershus sin del, er
24 endringen både i grasareal og antall ammekyr marginal
25 i forhold til endringer i mange andre områder.

26 Og for vannmiljøet i våre områder vil det flere steder
27 være fornuftig med mer grasdyrking. Akershus
28 Bondelag mener videre at reduksjonen/bortfall av AK-
29 tilskudd grasdyrking i sone 1 og sone 3 må reverseres.
30 Bortfall/reduksjon av AK-tilskudd på gras fører til at en
31 del areal går ut av drift – og til sist gror igjen.

32 *Klima og miljø*

33 Klima er den største utfordringen for norsk landbruk på
34 noe lenger sikt. Klimaet endres - og de som driver landbruksproduksjon er de første som får merke det! Det må
35 settes inn tiltak som reduserer risiko og gjør bonden i stand til å produsere også under mer ekstreme forhold.
36 RMP-ordningen er viktig, og må styrkes betydelig.

37 I perioden 2007 til 2018 har kornprisen steget med 24% mens RMP-potten har blitt redusert med 4%!

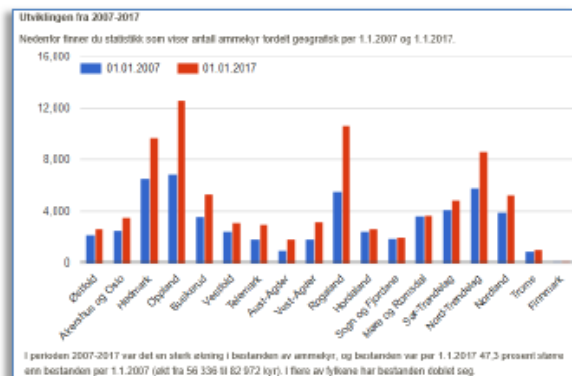
38 Som et eksempel kan vi se på ordningen med å la åkeren ligge i stubb over vinteren, som er den største både i
39 oppslutning og total sum utbetalt RMP-tilskudd: Dersom kornbonden skal la arealet ligge i stubb om vinteren vil
40 det medføre lavere potensiale for avling året etter. Høstkorn gir i snitt ca. 200kg/daa mer i avling enn vårkorn på
41 leirjord. Med en pris på mathvete på 3kr, er dette 600kr/daa. Da blir dagens tilskudd på 190kr/daa i den mest
42 erosjonsutsatte sonen altfor lavt!

43 RMP-virkemidlene tilpasses regionalt gjennom diskusjoner i partnerskapet i landbruket. Partnerskapet fungerer
44 bra, men «potten» som overlates til lokale/regionale vurderinger er for lav!

45 Landbrukets klimaavtrykk skal reduseres, og vi skal selvfølgelig være med å kutte – med fokus på å redusere
46 utslipp per produsert enhet. Men vi må passe oss for at et kutt i vårt landbruk bare flytter utslippene ut av landet
47 gjennom import.

- 48 • Risikoen i kornproduksjonen må ned, og det må bli mer lønnsomt å være en klima- og miljøbevisst bonde.
49 Derfor må RMP potten i Akershus økes med minst 50% (ca 25 mill. kr.).
- 50 • Klimatiltak vil fort måtte dekkes av RMP-potten. I så fall må rammen for denne økes tilsvarende eventuelle
51 nye klimatiltak.
- 52 • Prioritere midler til forsknings- og utviklingsarbeid som bidrar til bærekraftig og klimasmart
53 matproduksjon.

54

55 **Avlingsskadeordningen**

56 Sommeren 2018 førte til 1782 innvilgede søknader i Akershus for erstatning som følge av avlingssvikt. Korn- og
57 fôravlingene tørket bort, etter Oppland, det hardest rammede fylke i landet. På tross av dette er
58 det bare et fåtall av våre lokallag (13,6%) som mener ordningen må forbedres betydelig, men noen forbedringer er
59 foreslått.

60 Avlingsskadeordningen må i større grad ta hensyn til individuelle avlinger og kvalitet. For alle produksjoner,
61 inklusive grovfôr til egne husdyr, skal egne avlinger legges til grunn, ikke normtall for kommunene. Det burde
62 utredes om ordningen for grovfôrproduksjon til egne dyr kan legges om og i stedet utbetales per dyr, basert på
63 normtall for fôropptak justert for innkjøpt kraftfôr:

64
65
$$[(kg \text{ melk} + kg \text{ kjøtt} + \text{salg/kjøp av livdyr} + \text{dyrestatus og endring ved nyttår}) = \text{totalt fôrbehov.}$$

66
$$\text{Totalt fôrbehov} - (Kg \text{ kraftfôr} +/- \text{salg og innkjøpt fôr} +/- \text{statusendring fôr på lager}) = \text{AVLING}.$$

67 Beregningen av erstatning må ta hensyn til det man har sådd/plantet. Det må være høyere satser for de
68 produksjonene som har en høyere salgspris, så som såkorn.

69 Taket for erstatning beholdes på 1,5 mill. pr. vekstgruppe. Taket og satsene for erstatning justeres i takt med
70 endring i målpris.

71 Det er videre mange som mener at tørkesituasjonen viser med all tydelighet at tiden nå er inne for å la jordbrukere
72 få en mulighet til å sette av midler til et inntektsutamningsfond som de kan trekke på i år med ekstraordinære
73 kostnader.

74 **Markedsrom**

75 På kort sikt er den største utfordringen for norsk landbruk er overproduksjon i nær sagt alle husdyrproduksjoner.
76 Flere forhold tilsier at situasjonen ikke vil bli bedre de nærmeste årene: slutt på jarlsbergeksport, slutt på
77 reguleringseksport av svin, samt endringer i forbrukertrender/opinion i retning av redusert inntak av kjøtt.

78 Forbruket av potet, frukt, bær og grønt i Norge har imidlertid økt de siste årene. Produksjonen står for en betydelig
79 andel av verdiskapningen i landbruket, men får kun en liten del av overføringen. En nylig revidert
80 verdiskapingsanalyse av Jord- og skogbruket i Østfold viser et potensial for økt produksjon av potet, grønnsak-
81 frukt og bær i våre områder. Markedet viser til en økt etterspørsel etter, og preferanse for, norske produkter.
82 Virkemidlene må understøtte en slik positiv utvikling.

83 Akershus Bondelag ser positivt på Gartnerhallens innspill om et vekst- og innovasjonsprogram, men det er viktig at
84 det her åpnes en vei for nye produsenter inn i grøntnæringen.

85 Honningproduksjon har markedsmuligheter. Også innen korn- og proteinvekster er det markedsrom. Økonomien
86 må styrkes, se første avsnitt.

87 **Selvforsyningsgrad**

88 Norsk landbruk blir kritisert for at selvforsyningsgraden er for lav. Landbruket har et stort behov for importerte
89 forråvarer. Et realistisk og godt bidrag til å øke selvforsyningsgraden er økt produksjon av korn og proteinvekster:

- 90 • Det må være gode intensiver for å satse på matkorn - både tradisjonell volumproduksjon av mathvete og
91 økt satsing på bygg, havre og andre sorter. Både nisje- og volumproduksjon av matkorn skaper verdier
92 som norsk landbruk ikke kan gå glipp av.
- 93 • Kraftfôrprodusentene ønsker bedre tilgang på norsk hvete, slik at importen kan reduseres. (jfr. rapporten
94 «Rommet for norsk korn», FK 2017). En økt satsing på mathvete vil også gi mer fôrhvete, enten fordi
95 mathvetemarkedet er dekket, eller fordi en del av hveten ikke oppnår matkvalitet. For å motivere
96 bøndene til å dyrke mer hvete, og gi en økonomisk sikkerhet dersom det blir fôr, må betalinga for
97 fôrhvete økes.
- 98 • Generelt må det gis bedre betalt for protein i fôrkorn - både hvete og bygg. En differensiert målpris etter
99 proteininnhold kan være en mulighet.
- 100 • For å gjøre det mer attraktivt å dyrke og bruke erter, åkerbønner og oljevekster må lønnsomheten både
101 for å dyrke og bruke disse bedres. Økt prisnedskrivning på erter vil være et godt virkemiddel her.
102 Tilsvarende må målpris og prisnedskrivning bedres for de andre olje- og proteinvekstene.

103 **Investeringsvirkemidlene**

104 Det er overproduksjon i nær sagt alle husdyrproduksjoner. Investeringsvirkemidlene må derfor prioriteres til
105 korntørring og -lagring samt til andre produksjoner med markedsrom innen frukt-, bær- og grøntsektoren, dog slik
106 at ombygging fra bås fjøs til løsdrifts fjøs også prioriteres.

- 107 Beredskapslager for korn må gjeninnføres, både sentrale lager med gode systemer for ulike kvaliteter og rulling,
 108 og tørker og lager på gårdene. Ved å yte tilskudd til lagring på gårder, gis bonden en sikkerhet for inntekt på
 109 investeringen i korntørke- og lager.
- 110 Investeringer i honningproduksjon bør også prioriteres.
- 111 Akershus Bondelag mener imidlertid at det må være en fornyingsmulighet i alle produksjoner – særlig for unge
 112 bønder som overtar. Slike investeringer må være fornuftige og vel fundert i gårdens ressursgrunnlag.

Buskerud Bondelag

1. Sammendrag og prioriteringer

Ved årets oppgjør må vi nå kronemessig lik utvikling som andre grupper og ha en ambisjon om tette noe av gapet. Buskerud Bondelag har følgende prioriteringer i jordbruksforhandlingene i 2019:

1.1 Prioritering av korn og planteproduksjon

Det er stort sett bare innenfor planteproduksjon at det i dag er markedsmuligheter, og disse produksjonene må få en klar prioritering i årets oppgjør.

- Kornprisen må øke med 40 øre/kg, etter kostnadsdekning. Den mest effektive måten for å kompensere for økt kraftfôrpris er å bruke prisnedskrivningstilskudd. Dette gjøres med «friske» budsjettmidler. Det må bli en større prisøkning for proteinvekster enn for øvrige kornslag.
- Arealtilskuddet på korn økes med 50 kr pr. dekar i sone 1-4 og sone 5-7 økes med 100 kr pr dekar.
- **Utrede muligheten for å innføre grunntilskudd for leveranse for de første 100 tonn korn for å styrke små og mellomstore kornbruk. Dette vil etter vår mening være et målretta strukturgrep i kornproduksjonen.**
- Det må prioriteres investeringsvirkemidler til korn og grøntproduksjon.

1.2 Økning og mer målretting av investeringsvirkemidlene

IBU-midlene under LUF må økes til en totalpott på 800 MNOK. Investeringsvirkemidlene må målrettes i større grad enn i dag og det må innføres en trappetrinnsmodell som i større grad vil tilgodese små og mellomstore bruk. Vår modell er vist under.

- Investeringsmidlene må prioriteres til kornproduksjon og grønt hvor markedsmulighetene er størst. Det er stort behov for investeringer i tørke- og lagerkapasitet i kornproduksjon og investeringer i grøntproduksjon.
- Innenfor husdyrholdet er det generelt begrensede markedsmuligheter pr. dags dato, det bør derfor ikke gis investeringstilskudd til nyetableringer eller kapasitetsøkninger. Tilskudd som ikke øker produksjon slik som tilskudd til plansilo/tårnsilo, gjødsellager, klimatiltak, dyrevelferd, HMS og rekruttering/generasjonsskifte prioriteres. Det må være likhet mellom produksjonene med hensyn til hva man kan få støtte til.

Trappetrinnsmodellen for investeringstilskudd:

Investeringsbeløp	Støtteandel
Ved første million investert	50% av investeringskostnaden
Ved andre million investert	30% av investeringskostnaden
Ved tredje million investert	20% av investeringskostnaden

1.3 Velferdsordningene

Velferdsordningene i jordbruksavtalen må styrkes, disse er viktige for å opprettholde familielandbruket og viktige med tanke på rekruttering av nye bønder og for at etablerte bønder skal fortsette i næringen.

- Makstilskudd til avløsning økes fra kr 78.700 til 100.000
- Dagsatsen til avløsning ved sykdom må økes til kr 2.500 pr. dag
- Tidligpensjonsordningen har stått stille siden den ble innført og må oppjusteres.

1.4 Markedsbalansering og produksjonsplanlegging – finne og bruke gode verktøy

I husdyrproduksjon er overproduksjon en utfordring. Vi må fortsatt jobbe for å ha gode verktøy for å håndtere markedsbalansering og produksjonsplanlegging. Grepene som ble gjort ved i fjor må fortsette og tiltakene som ble satt i verk på svin kan med fordel brukes på andre produksjoner. Buskerud Bondelag mener det må være en prioritert oppgave å jobbe med alle produksjoner som ikke er i balanse.

1.5 Klima

Buskerud Bondelag mener klima må være et gjennomgangstema i dette oppgjøret. Tiltak som gjør det lettere for bonden å tilpasse seg et endret klima og tiltak som har positiv innvirkning på klima må prioriteres. Målet må være å erstatte fossilt karbon med grønt karbon og binde karbon i jorda.

- RMP-midlene økes med 100 MNOK og SMIL-midlene økes med 50 MNOK.
- Det må opprettes fond for investeringer i klima- og miljøtiltak.
- Innføre tilskudd for arronderingsdyrking.
- Jordbruket kan bidra vesentlig til binding og lagring av karbon, det bør settes av en pott på 3 MNOK for styrking av kretsløpslandbruket.

1.6 Styrking av strukturvirkemidlene

Buskerud Bondelag mener det er viktig å styrke strukturvirkemidlene. I vårt innspill har vi en rekke forslag som vil bidra til dette blant annet; endring at intervallene for husdyrtilskudd, trappetrinnsmodell for investeringer, innføring av pyramidetilskudd på ammeku, innføre tak på arealtilskudd grønnsaker, frukt og bær og innføring av grunntilskudd korn.

Østfold Bondelag

Oppsummering over de mest prioriterte tiltakene

Østfold Bondelag støtter Stortingets målsetting for jordbruket, og presiserer at økt matproduksjon må være med grunnlag i norske ressurser. Å øke jordbruksproduksjon i Østfold er viktig for å bevare både matindustri og sysselsetting.

Østfold Bondelag mener at politikk og virkemidler må støtte opp om målet om økt matproduksjon. Østfold Bondelag ønsker et levende landbruk over hele landet, og i alle deler av fylket vårt. Det gir best utnyttelse av de knappe nasjonale arealressursene, som er grunnlaget for all produksjon. Videre ønskes en variert bruksstruktur, der strukturen må være tilpasset landskapet og arealene, og ikke motsatt. Helt sentralt står ei inntekt som gir bærekraftige driftsenheter, der fornying, innovasjon og rekruttering faller naturlig.

Tollvern og økt tollbeskyttelse er viktig for det meste av norsk landbruks produkter for å opprettholde konkurransekraften. For en økning av produksjonen innen grønt, potet, frukt og bærproduksjoner, vil det være avgjørende å få på plass bedre tollbeskyttelse. Østfold Bondelag ønsker at det tas en analyse av de ulike produksjonenes beskyttelse, med tanke på best mulig beskyttelse gjennom hele sesongen, en periode som nå for flere kulturer er utvidet.

For å oppfylle Stortingets mål om økt matproduksjon prioriterer Østfold Bondelag følgende tiltak:

- Det er viktig å sikre en god **kornøkonomi**, både gjennom økte priser og budsjettmidler. En økning i målpris må veies opp mot økonomien i husdyrproduksjonene. Prisedskrivningstilskudd er avgjørende for å oppnå økt matproduksjon.
- Reduksjonen i arealtilskuddet for grovfôr gjelder tilnærmet hele fylket og tar verken hensyn til den landskapsvariasjonen vi har, til målene om en god økologisk tilstand i vannforekomstene eller hensyn til den forutsigbarheten landbruksnæringa er avhengig av. **Østfold Bondelag mener at kuttene til grovfôr i sone 1 og 3 må reverseres til 2016-nivå på kr 75 per dekar i sone 1 og kr 110 per dekar i sone 3.**
- Det skal være lønnsomt å være en klima- og miljøvennlig bonde. Derfor må **RMP-potten økes med 30 prosent** i fylker, som Østfold, med store utfordringer med avrenning til vassdrag og kyst. Dette for å gi bøndene en reell kompensasjon, styrke tiltakene, og sikre vannkvaliteten.
- Det er et stort behov for å modernisere driftsapparatene, både i husdyr- og planteproduksjoner. Potten til **investeringsvirkemidler** må derfor økes.
- **Velferdsordningene** må styrkes, noe som er et viktig element i forhold til rekruttering til næringa. Østfold Bondelag ønsker her særlig å prioritere avløsning til ferie og fritid, avløsning til sjukdom og fødsel mv. og landbruksvikarordninga.
- Små og mellomstore bruk må prioriteres, når det gjelder budsjettmidler, enten det gjelder produksjonstilskudd eller investeringsvirkemidler.
- En fondsavsetningsordning for jordbruket må på plass. Østfold Bondelag vil innføre et «**klima- og miljøfond**» etter modell av skogfondet, der det kan avsettes midler til framtidige investeringer til klimasmarte tiltak. I jordveien kan dette være kalking, drenering, større vedlikehold av hydrotekniske anlegg eller nydyrking. Andre eksempler kan være å utvide av gjødsellager eller å investere for produksjon og bruk av klimavennlig energi.

Målpriser:

- a. Østfold Bondelag prioriterer særlig et løft på **kornprisen**, og foreslår en målprisøkning på 10 øre per kg korn. Målprisene på de enkelte kornslagene differensieres etter behov i markedet.
- b. Økt innenlands produksjon av protein er ønskelig og nødvendig. Østfold Bondelag vil derfor øke målprisen på **oljefrø, bønner og erter** med 30 øre per kg.
- c. Målprisen på **melk** bør heves med 10 øre per liter, for å dekke kostnadsveksten.

